

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ РИНКУ І ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту,
Академік НАН України

Борис Буркинський
Борис БУРКИНСЬКИЙ
«01» *Борис Буркинський* 2023 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАУКОВИМИ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ТА
ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
ДУ «ІНСТИТУТУ РИНКУ І ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ»**

УХВАЛЕНО

Вченою Радою

ДУ «ІРЕЕД НАН України»

Протокол № 2

від «31» січня 2023 р.

Одеса 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення.	3
2. Визначення термінів.	4
3. Норми академічної доброчесності та етичні правила.	5
4. Політика академічної доброчесності ДУ «ІРЕЕД НАН України»	7

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про дотримання академічної доброчесності науковими, науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти ДУ «Інституту ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України» (ДУ «ІРЕЕД НАНУ») (надалі – Положення) є складовою частиною внутрішньої системи забезпечення якості наукової та освітньої діяльності та ґрунтується на нормах Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», «Про видавничу справу», а також нормам «Етичного кодексу ученого України», Статуту ДУ «ІРЕЕД НАНУ» та інших нормативно-правових актів.

При розробці Положення також враховані кращі практики колег, норми Кодексу честі, зокрема, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», Кодексу честі Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, Кодексу академічної доброчесності в Інституті молекулярної біології і генетики НАН України.

1.2. Положення регулює застосування та дотримання правил наукової етики при провадженні наукової та освітньої діяльності, а також визначає порядок перевірки наукових публікацій, дисертаційних робіт, а також навчально-методичних робіт і матеріалів, що надходять від співробітників ІРЕЕД НАНУ щодо дотримання принципів академічної доброчесності.

1.3. Адміністрація ДУ «ІРЕЕД НАНУ» зобов'язується вживати заходи щодо дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та науково-методичних матеріалах наукових, науково-педагогічних працівників, студентів, що виконують кваліфікаційні роботи в ДУ «ІРЕЕД НАНУ», а також аспірантів та здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.4. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України забезпечує безперешкодний доступ до Положення через його оприлюднення на офіційній веб-сторінці.

1.5. Положення ухвалюється Вченою радою та затверджується директором ДУ «ІРЕЕД НАНУ». Зміни та доповнення до Положення вносяться за поданням адміністрації та Вченої ради ДУ «ІРЕЕД НАНУ».

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Згідно Закону України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII:

2.1. *Академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та наукового дослідження.

2.2. Дотримання академічної доброчесності науковими та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм авторського права;
- надання достовірної інформації про застосовані методи й отримані результати власних досліджень, а також джерела використаної інформації та власну наукову та (або) науково-педагогічну діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання аспірантів.

2.3. Дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- адекватні посилення на джерела використаної інформації (ідеї, розробки, твердження, відомості);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, науково-педагогічної) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації.

2.4. Порушенням академічної доброчесності учасниками освітнього процесу є:

- академічний плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;
- само плагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу. Формами

обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

– хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

– необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання або наукової діяльності.

2.5. Засади академічної доброчесності ДУ «ІРЕЕД НАНУ», наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі ступенів вищої освіти ДУ «ІРЕЕД НАНУ», зобов'язані діяти чесно, дотримуватись у своїй діяльності законодавства України та стимулювати до цього інших; сумлінно дотримуватись посадових інструкцій та покладених на них обов'язків; постійно підвищувати свої науковий, освітньо-науковий рівень та кваліфікацію; підтримувати середовище, що сприяє вільному обміну інформацією та продукуванню нових ідей та інновацій; підтримувати вільний доступ до інформації, що стосується всіх сфер освітньої, наукової, науково-педагогічної, господарської та фінансової діяльності, окрім тієї, доступ до якої обмежено законодавством, на офіційній веб-сторінці ДУ «ІРЕЕД НАНУ», уникати зловживань посадовим становищем.

3. НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИЧНІ ПРАВИЛА

3.1. Всі співробітники та здобувачі ступенів вищої освіти в ДУ «ІРЕЕД НАНУ», мають:

– дотримуватися вимог Конституції та законів України, вимог чинного законодавства України, Статуту ДУ «ІРЕЕД НАНУ», Положення академічної доброчесності;

– зберігати та популяризувати наукові традиції ДУ «ІРЕЕД НАНУ»;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно й сумлінно виконувати необхідні наукові та освітньо-наукові задачі;

– дотримуватися моральних норм і правил етичної поведінки;

– не чинити правопорушень, сприяти попередженню й викоріненню різних видів порушень іншими особами в науковій та освітньо-науковій діяльності;

– поважати права і свободи людини, честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання;

– не чинити дискримінації за будь-якими ознаками;

– не розповсюджувати та запобігати розповсюдженню інформації, яка є неправдивою, такою, що ображає людину або може завдати шкоди репутації ДУ «ІРЕЕД НАНУ»;

- підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в академічному співтоваристві;
- відповідально ставитися до довкілля;
- запобігати конфлікту інтересів у науковій та освітньо-науковій діяльності.

3.2. Неприйнятними для всіх працівників та учасників наукового та освітньо-наукового процесу ДУ «ІРЕЕД НАНУ» є:

- порушення норм Конституції України, чинного законодавства України, а також Статуту ДУ «ІРЕЕД НАНУ»;
- перевищення повноважень під час наукової та освітньо-наукової діяльності;
- використання службових і родинних зв'язків з метою отримання переваг в трудовій, науковій та освітньо-науковій діяльності;
- ведення в ДУ «ІРЕЕД НАНУ» політичної, релігійної чи іншої пропаганди;
- порушення Статуту та Правил внутрішнього розпорядку ДУ «ІРЕЕД НАНУ»;
- порушення даного Положення академічної доброчесності.

3.3. Кожен здобувач вищої освіти у своїй навчальній (науковій) діяльності має дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності:

- самотійно, сумлінно та вчасно виконувати навчальні завдання та завдання наукового керівника;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- активно займатися самотійною роботою, опрацьовувати нову літературу згідно методичних рекомендацій викладачів і наукового керівника;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації;
- дотримуватися правил ділового спілкування у комунікації з співробітниками та здобувачами ступенів вищої освіти в ДУ «ІРЕЕД НАНУ»;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього та наукового процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги в навчальній (науковій) діяльності.

3.4. Кожен науковий і науково-педагогічний працівник у своїй діяльності має дотримуватися етики ділового спілкування та принципів академічної доброчесності:

– забезпечувати якість своєї наукової роботи та викладання навчальних дисциплін відповідної освітньої програми на високому науково-теоретичному й методичному рівнях;

– сприяти творчій активності здобувачів ступенів вищої освіти;

– постійно підвищувати свій професійний рівень, використовувати новітні інформаційно-комунікаційні засоби навчання, актуальні джерела інформації;

– контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;

– поважати думку кожного здобувача вищої освіти, заохочувати і надавати всім рівні можливості при обговоренні дискусійних питань;

– не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу та запобігати таким діям з боку інших осіб;

– дотримуватися норм культури спілкування у процесі комунікації зі здобувачами вищої освіти, науковими та науково-педагогічними працівниками.

3.5. Дотримання етичних норм у науковій діяльності усіма учасниками наукового та освітнього процесу передбачає:

– сприяти розповсюдженню наукових знань;

– нести відповідальність за наслідки своєї наукової діяльності, протидіяти отриманню результатів, що суперечать принципам академічної доброчесності;

– дотримуватися найвищих професійних стандартів проведення наукових досліджень і вищої освіти;

– забезпечувати чесність і прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим та викривати факти академічної недоброчесності;

– визнавати правові норми щодо авторських прав, обов'язково посилатись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей;

– надавати вірогідну інформацію про результати власних наукових досліджень;

– нести персональну відповідальність за чесну й об'єктивну оцінку навчальних і кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти;

– визнавати творчий внесок кожного з авторів дослідження, яке проводилося колективно, не включати до списку авторів осіб, які не мали відношення до отримання наукових результатів.

4. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДУ «ІРЕЕД НАН УКРАЇНИ»

4.1. Академічна доброчесність в ДУ «ІРЕЕД НАНУ» забезпечується:

– функціонуванням системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

– протидією будь-яким проявам неправомірної вигоди;

– проведенням семінарів та інших заходів для учасників освітньо-наукового процесу з метою підвищення академічної культури та формування навичок протидії академічній недоброчесності;

– дослідженням досвіду вітчизняних та зарубіжних наукових установ і вищих навчальних закладів щодо реалізації принципів академічної доброчесності в науковому та науково-освітньому середовищі;

– відповідальністю кожного учасника наукового та науково-освітнього процесу за дотримання засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм.

4.2. Відповідальність здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності:

– отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу;

– повторне проходження оцінювання;

– повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

– відрахування з аспірантури ДУ «ІРЕЕД НАНУ».

4.3. Відповідальність наукових і науково-педагогічних працівників за порушення академічної доброчесності:

– догана;

– недопущення до участі в конкурсі на заміщення посад наукових працівників;

– відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання.